

Õiguskantsler

Maarja Maranik
MTÜ Looduse ja Inimeste Eest
mtu.loodus@gmail.com

Teie 01.03.2025

Meie 31.03.2025 nr 6-1/250571/2502257

Tuulepargi vähim lubatud kaugus elamutest

Lugupeetud Maarja Maranik

Pöördusite poole murega, et ühegi õigustloova aktiga ei ole kindlaks määratud, kui kaugele elamutest tohib tuulepargi rajada. Küsisite, kas selline lünk seadustes on põhiseadusvastane.

Kirjutasite, et Põhja-Pärnumaa vald on tuuleparkide planeerimisel lähtunud Pärnu maakonna planeeringu tuuleenergeetika teemaplaneeringu [seletuskirjast](#). Selles on esitatud tuuleparkide rajamiseks tõenäoliselt ebasobivate alade kriteeriumid. Üks selline kriteerium on piisava puhverala olemasolu: tuulepargi planeerimisel tuleks ebasobivaks pidada maa-alasid, kus pole tagatud puhverala, mis hajaasustusega piirkonnas on vähemalt 1000 meetrit elamutest ja tiheasustusega piirkonnas 2000 meetrit elamutest.

Leian, et põhiseadusele tuginedes ei saa nõuda, et õigustloova aktiga (seaduse või määrusega) määrataks tuulepargi vähim kaugus elamust. Kaugusnõuete või ka muude spetsiifiliste tehniliste nõuete kehtestamine on õiguspoliitiline valik. Kui sellised nõuded kehtestatakse õigusaktiga, siis võib see soodustada tuuleparkide arendamist, kuna sellisel juhul on paljud asjad õigusaktiga juba üldiselt, keskselt jõupositsioonilt ära otsustatud. Teisalt võib see halvendada põhiõiguste kaitse võimalusi.

Nõuete kehtestamine planeeringu kaudu

Kui kohalduvad nõuded selgitatakse välja planeeringumenetluses ja kehtestatakse planeeringuga, on isikutel oma õiguste kaitsmiseks pigem head võimalused.

Planeeringumenetlus on avatud ja kaasav, mis tähendab, et igaüks saab selles menetluses osaleda: teha ettepanekuid ja esitada arvamusi, sealhulgas vastuväiteid. Ettepanekute ja arvamuste esitamise õigus ei tähenda muidugi tingimata seda, et kõiki soove oleks võimalik arvestada ja peaks arvestama. On ootuspärane, et planeeringumenetluses tuleb kaaluda vastandlikke huve.

Planeeringut on võimalik kohtus vaidlustada nii omaenda õiguste kui ka avalike huvide kaitseks (vt [planeerimisseaduse](#) §-d 94, 123, 141).

Planeeringumenetluses hinnatakse kavandatud ehitisega kaasnevaid mõjusid ja leitakse vajalikud, sobivad ja mõõdukad lahendused. Tuulepargi planeerimisel, nagu kõigi muude oluliste ruumilise objektide planeerimisel, tuleb hinnata keskkonnamõju ja näha ette abinõud kahjulike mõjude vähendamiseks või vältimiseks. Kui õigusaktides ei ole täpselt määratud, millised need abinõud

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

on (näiteks kaugus elamust), tuleb need abinõud iga kord tuulepargi asukohta arvestades ette näha. Ka Pärnu maakonna planeeringu [seletuskirjas](#) on öeldud, et edasiste täpsemate planeeringute käigus on vaja uurida tuulepargist lähtuva müra ja varjutuse ulatust ning teha müra ja varjutuse modelleerimine. Seda tehakse selleks, et hinnata, kas tuulik mõnda kohta sobib.

Põhja-Pärnumaa vald peabki oma planeeringute menetlustes lähtuma maakonnaplaneeringust. Detailsemate planeeringute (üld-, eri- ja detailplaneeringu) koostamisel tuleb arvestada maakonnaplaneeringus esitatud suuniseid. Praegusel juhul ei tule maakonnaplaneeringus esitatud suunistesse suhtuda kui tingimusteta nõuetesse – need on abistava ja soovitusliku tähendusega. See tuleneb nende kriteeriumide sõnastusest ja ka nende juurde kuuluvatest selgitustest. Nii on Pärnu maakonna planeeringu [seletuskirjas](#) öeldud, et erandina ja põhjendatud juhul on võimalik rajada elektrituulikud elamule lähemale kui 1000 meetrit.

Nõuete kehtestamine seaduse või määrusega

Põhiõiguste kaitse seisukohalt ei ole vaja, et tuulepargi lubatud kaugus elamust või muust kaitstavast objektist oleks määratud seaduse või määrusega. Pole alust eeldada, et kui seaduse või määrusega need kaugusnõuded kehtestatakse, on inimeste õigused ja huvid paremini kaitstud.

Inimeste õiguste kaitse võimalused võivad niiviisi hoopis halveneda. Paigad, olud ja huvid on erinevad. Planeeringu koostamisel on õigus kõikidel osaleda, ebasobiva lahenduse saab vaidlustada kohtus nii enda kui avalikes huvides. Kui tuuliku kaugus elamust on seaduse või määrusega paika pandud, on sellele vastava planeeringu vaidlustamise edulootus piiratum.

Planeeringu kaudu saab aga käsitleda tuulepargi mõju ka subjektiivsetest huvidest lähtuvalt. Võimalik on see, et elamu omanik soovib tuuleparki oma elamule hoopis lähemale, sest ta tahab saada talumistasu. Mõni maaomanik võib aga soovida oma elamu juurde ise tuulikut püstitada. Niisamuti võib planeeringusse lisada soovi, et tuulepark ei oleks visuaalselt häiriv.

Üldiselt ei arvestata õigustloovas aktis konkreetse juhtumi asjaolusid. Õigusnorm on abstraktne ega pruugi võimaldada võtta parimal viisil arvesse kõiki asjaolusid, mis on seotud selle tuulepargiga – nii selle asukohaga (nt sellega, kuidas müra selles kohas levib, maastiku eripäradega, valdava tuulesuunaga jms) kui ka tehnoloogiaga. Seaduse või määrusega kehtestatud norm võib takistada ka innovatsiooni või osutada uue tehnoloogia kasutamisel sobimatuks.

Õigustloova aktiga määratud norm võib vähendada kaalutusotsuste tähtsust. Jäik norm (nt tuuliku lubatud kaugus elumajast) on otsustajatele üldjuhul mugavam kui konkreetsete asjaolude väljaselgitamine, kaalumine ja asjaoludele vastava parima otsuse tegemine. Ka siis, kui õigusnorm jätab õiguse teha erandeid ja teistsuguseid otsuseid, võidakse minna lihtsamat teed ja lähtuda õigusakti normist.

Tuulepargi kaugusnõuded

Tuulepargi kauguse valikut mõjutavad ka muud kaalutlused, mis tulevad õigusaktidest. Näiteks keskkonnatasude seaduse järgi tuleb maksta eluruumi omanikule talumistasu, kui tema eluruum asub tuulegeneraatori mõjualas. Kuni 250 meetri kõrguse elektrituuliku puhul on mõjuala kaks kilomeetrit ja 250 meetrit ning kõrgema tuuliku puhul on see kolm kilomeetrit ([keskkonnatasude seaduse](#) § 55³ lg 2). Seda silmas pidades võivad tuulepargi arendajad eelistada ehitada tuulepargi sinna, kus peaks maksma võimalikult vähe talumistasu – elamutest eemale.

Tuulepargi planeerimisel, nagu kõigi muude oluliste ruumiliste objektide planeerimisel, tuleb hinnata keskkonnamõju ja näha ette abinõud kahjulike mõjude vähendamiseks või vältimiseks. Kui õigusaktides ei ole täpselt määratud, millised need abinõud on (näiteks vahekaugus elamust), tuleb need abinõud iga kord tuulepargi asukohta arvestades ette näha.

Tuuleparkide põhiliseks kahjulikuks mõjuks on peetud müra. Müra on objektiivselt hinnatav füüsikaline nähtus ja sellele on piirnormid kehtestatud keskkonnaministri 16.12.2016 määruses nr 71 „[Välisõhus leviva müra normtasemed ja mürataseme mõõtmise, määramise ja hindamise meetodid](#)“. Selle määruse § 4 kohaselt käsitletakse elektriuulikute põhjustatavat müra tööstusmürana. Planeeringu koostamisel tuleb ühtlasi esitada müra kohta hinnang (keskkonnaministri 03.12.2016 nr 32 „[Välisõhus leviva müra piiramise eesmärgil planeeringu koostamise kohta esitatavad nõuded](#)“).

Põhiseaduse alusel ei saa nõuda, et kõiki füüsikalisi nähtusi peab õigusaktis käsitlema piirnorme kehtestades. Praegu teadaoleva põhjal ei ole alust arvata, et keskkonnaministri 16.12.2016 määruse nr 71 „[Välisõhus leviva müra normtasemed ja mürataseme mõõtmise, määramise ja hindamise meetodid](#)“ [lisas 1](#) kehtestatud müra normtasemed peaksid olema teistsugused.

Ka infrahelile on õigusaktis kehtestatud piirnormid (vt sotsiaalministri 06.05.2002 määrus nr 75 „[Ultra- ja infraheli helirõhutasemete piirväärtused ning ultra- ja infraheli helirõhutasemete mõõtmine](#)“). Need normid kohalduvad hoonete sees. Pole alust arvata, et need oleksid valed või et väliskeskkonnas kohalduvad normid on jäetud põhiseadusvastaselt kehtestamata.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise